

DINTRE CELE DOUĂ INTRĂRI ALE cafe-
nelei ea o alegea întotdeauna pe cea
mai puțin vizibilă, aceea pe care mulți o
numeau „ușa din umbră“. Stătea veșnic
la aceeași masă din spatele sălii mici. La
început nu vorbea cu nimeni, apoi a făcut
cunoștință cu obișnuiții cafelei Condé,
cei mai mulți având vârsta noastră, cam
între nouăsprezece și douăzeci și cinci
de ani. Câteodată, ea se așeza la mesele
lor, dar, cel mai adesea, rămânea fidelă
locului său din spatele sălii.

Nu venea niciodată la aceleași ore. O
găseai acolo dis-de-dimineată, ori apărea
abia către miezul nopții și rămânea până
la ora închiderii. Le Condé era cafeleaua
care închidea cel mai târziu din cartier,
împreună cu Le Bouquet și La Pergola, dar
era și cea care adăpostea clienții cei mai

stranii. Odată cu trecerea timpului, stau și mă-ntreb dacă nu cumva doar prezența ei dădea straniețate acestui loc și acestor oameni, ca și cum i-ar fi impregnat pe toți cu parfumul ei.

Închipuiți-vă că ați fi adus acolo legat la ochi, că ați fi instalat la o masă, că vi s-ar scoate legătura de la ochi și vi s-ar da un răgaz de câteva minute ca să răspundeți la întrebarea: În ce cartier al Parisului sunteți? Ar fi de-ajuns să vă observați vecinii, să le ascultați conversațiile și veți ghici pe dată: în preajma răspântiei de la Odéon, pe care întotdeauna mi-o închipui mohorâtă sub ploaie.

Într-o bună zi, un fotograf a intrat la Condé. Nimic din înfățișarea sa nu-l deosebea de ceilalți clienți: aceeași vârstă, aceeași ținută vestimentară neglijentă. Purta o haină prea lungă pentru el, pantaloni de doc și bocanci soldățești. Îi fotografiase pe mulți dintre cei care frecventau Le Condé. El însuși devenise unul dintre obișnuiții localului; ceilalți își imaginau că face fotografii de familie. Mult mai târziu, pozele au apărut

într-un album despre Paris, având ca explicații doar prenumele clienților sau porecele lor. Și ea era prezentă în multe dintre aceste fotografii. Atrăgea lumina mai mult decât alții, cum se spune în cinematografie. Dintre toți, pe ea o remarcăi dintr-odată. În josul paginii, în legendă, era menționată cu prenumele de „Louki”. „De la stânga la dreapta: Zacharias, Louki, Tarzan, Jean-Michel, Fred și Ali Cherif...” „În prim-plan, stând la bar: Louki. În spatele ei, Annet, Don Carlos, Mireille, Adamov și doctorul Vala.” Louki stă dreaptă, în timp ce alții au atitudini relaxate. De exemplu, cel numit Fred a adormit cu capul sprijinit pe bancheta de moleschin și, în mod vizibil, nu s-a mai bărbierit de multe zile. Trebuie precizat că prenumele de Louki i-a fost atribuit încă din clipa în care a început să frecventeze Le Condé. Eram acolo într-o seară când a venit aproape de miezul nopții. În sală nu mai rămăseseră decât Tarzan, Fred, Zacharias și Mireille, așezați în jurul aceleiași mese. Tarzan e cel care-a țipat:

— Uite-o pe Louki...

Mai întâi a părut speriată, apoi a surâs. Zacharias s-a ridicat și, pe un ton de falsă gravitate, a spus:

— În noaptea asta te botez. Din clipa asta te vei numi Louki.

Și, pe măsură ce orele se scurgeau și fiecare dintre ei o numea Louki, îmi vine să cred că se simțea ușurată să poarte un nou prenume. Da, ușurată. Într-adevăr, cu cât mă gândeam mai bine, prima impresie mi se adevăra: ea se refugia aici, la Condé, de parcă voia să fugă de ceva, să scape de-un pericol. Gândul ăsta îmi venise tot văzând-o singură, așezându-se mereu în locul acela retras unde nimeni n-o putea zări. Chiar și atunci când era alături de alții, nu atrăgea deloc atenția. Rămânea tăcută și rezervată și se mulțumea să asculte. Mi-am zis chiar că, pentru mai multă siguranță, alegea grupurile zgomotoase, cei „buni de gură“, căci altfel nu s-ar fi așezat mereu la masa lui Zacharias și Jean-Michel, a lui Fred și Tarzan, a lui Houpa... Cu ei, se topea în decor, nu mai era decât o anonimă, dintre cele numite în legendele fotografiilor:

„persoană neidentificată“ sau, mai simplu, „X“. Da, la început, la Condé, n-am văzut-o niciodată stând de vorbă tête-à-tête cu cineva. Și nici nu vedea vreun neajuns în faptul că unul dintre cei buni de gură o striga cu subînțeles Louki, fiindcă acesta nu era prenumele său adevărat.

Totuși, studiind-o cu atenție, observai anumite detalii care o diferențiau de alții. Își îngrijea ținuta într-un fel neobișnuit pentru Le Condé. Într-o seară, și-a aprins țigara la masa lui Tarzan, Ali Cherif și Houpa, și am fost frapat de finețea mâinilor ei și mai ales de unghiile-i sclipitoare, acoperite cu un strat de lac incolor. Detaliul ăsta riscă să pară fără-nsemnătate. Să fim, atunci, ceva mai atenți. Pentru asta-i necesar să facem câteva precizări asupra obișnuințelor localului. Așadar, ei aveau între nouăsprezece și douăzeci și cinci de ani, în afara celor câțiva clienți ca Babilée, Adamov sau doctorul Vala, care se îndreptau către cincizeci, dar nimeni nu le mai ținea minte vârsta. Babillée, Adamov și doctorul Vala rămâneau fideli tinereții lor, adică acelei epoci ce-ar

putea fi evocată cu melodiosul și desuetul termen de „boemă”. Caut în dicționar „boemă”: „persoană care duce o viață de vagabond, fără reguli și fără a se-ngriji de ziua de mâine”. Iată o definiție care se aplica perfect celor care frecventau Le Condé. Unii ca Tarzan, Jean-Michel și Fred susțineau că au avut de-a face cu poliția încă din adolescență, iar fetișcana Houpa evadase la șaisprezece ani din casa de corecție Bon-Pasteur. Dar toate acestea se întâmplau pe Rive Gauche și cei mai mulți dintre ei trăiau în umbra artelor și a literaturii. Eu însumi eram student. Nu îndrăzneam să le-o spun și nu mă atașam cu adevărat de grupul lor.

Am simțit clar că ea era altfel decât ceilalți. De unde provenea înainte de a i se da porecla aceasta? Deseori, obișnuirile localului apăreau cu câte-o carte în mână pe care-o puneau la-ntâmplare pe masă. Coperta era adesea pătată de vin. *Les Chants de Maldoror. Les Illuminations. Les barricades mystérieuses.* La început, ea venea cu mâinile goale. Mai apoi, a vrut fără-ndoială să facă precum

ceilalți și, într-o zi, la Condé, am surprins-o, retrasă în colțul ei, citind. De atunci nu s-a mai despărțit niciodată de carte. Când era în compania lui Adamov și a celorlalți, o așeza pe masă, cât mai la vedere, ca și cum această carte ar fi fost propriul ei pașaport sau un permis de rezidență care-i legitima prezența alături de ei. Dar niciunul nu lua în seamă cartea; nici Adamov, nici Babilée, nici Houpa. Era o carte de buzunar cu coperta ferfenițită, dintre cele cumpărate la ocazie de pe cheiuri, având un titlu imprimat cu litere mari, roșii: *Orizonturi pierdute*. Pe atunci, acest lucru nu-mi spunea nimic. Ar fi trebuit să-i cer să-mi spună care era subiectul, dar mi-am zis prosteste că *Orizonturi pierdute* nu era pentru ea decât un accesoriu și că se prefăcea că o citește pentru a se potrivi cu mușteriii de la Condé. Chiar și un trecător ce și-ar fi aruncat o privire furișată înăuntru – ori chiar sprijinindu-și o clipă fruntea de geam – ar fi conchis că mușteriii ăștia nu-s decât niște simpli studenți. Dar și-ar fi schimbat numaidecât